

Keleivis

Upsakimū Ištaitimai i Keleivis kastojoj po 2 Sgr. už kojną, smulkeis kastojs išdrukavotą Gilę. Gro-matas reit hen atrašyti: **Border-Rossgarten** № 5.

Keleivis, Karaliaucziuju kas Utarninką išbūdams, kastojoj, ant bile kofia Pusto apšieliotas, su Bušpinins geis ant Bertainio Metū 4 Sgr. 9 Pf.

Karaliaucziaus Broliams Pietuwiniškams Žinės parnešas.

Kro. 51.

Karaliaucziuje, 10. Oktoberi.

1871.

19. Nedėdienėje po šv. Traicės.

Evang. Matt. 9, 1—8. Grom. Epėz 4, 22—28.

„Būk linksmas, Sunau, tavo Griekai tav yra atleisti!“ Tai brangus žodis, kuri Ponas Jėzus mūsų Evangelijoje kaulige Sergancziamui ištare, ir brangesnis už visus kitus žodžius, kurius tikt kofia Buena Swiete iškalbėjusi. Neša ney joks Daiktas ney Danguje ney ant Žemės ne pereit Griekū Atleidimą, kuri mūsų Wiešpats anam Bėdnamjam per šitą savo žodi nudalijo. Ale tiek hen tokiū Swiete randas, kurie šitą Starbą per didžiausijį laikydami to labjaušiej ir širdingiausiej trošta? Dgi aš ir tawę miels Skaitytojau arba ir Klausytojau, paklausti norėčiau: Kagi tu laikai per didžiausijį Starbą, arba ir kitais žodžiais klausiant: Kasgi tas Dalykas yra, kurio tu labjaušiej trošti, procwojies, triusi, rupinės? Kagi tu man czir atsakysi? Daugiausiejie ant šito Klausymo wiernay ir iš Tiesės atsiliepdami turėtu atsakyti: Tai Piningai: tai Lobjei, tai Garbė, tai Linkmybe arba šep kofia swietiška Gėrybe. Kišai jau tiek išmintingėsnis budams norėtu atsakyti: Be tū Dalyku žmogus tikt dieniskąjė Dūnelę turėdams wis gali apsigelbėti ir gyws bey linksmas buti, ale be Sweikatės ne, todėl Sweikatele, tai brangiausyis Starbas, kuri žogus ant Žemes gali apturėti.

Ale štan, Ponas Jėzus mūsų Evangelijoje pasako, kad jis kitos Misliės esąs. Šisai kaulige Sergancziamjam pirmjaušiej ir wyriaušiej ne Sweikatą turėto, kurišs jis prie jo jėškajo, bet Griekū Atleidimą, tūmi išrodydams, kad pagal jo Szirdi Griekū Atleidimas ir paczią Sweikatą pereinas. Dgi juf tau ir šep mūsų Wiešpats wisu savo Weisimu tą paczią Tiesą išliudyja. Kodėl jis iš Dangaus i Swiete parėjo? Kodėl jis apšieme skaudingiausieses Muzas kentėti ir mirti? Kodėl jis savo Pasuuntinius i šitą Swietą išsiunte Evangeliją apsakyti? Kodėl jis šventąjį Krištą, ta dwašikąjį Vėrimą ištates? Kodėl jis šventoje Weczerėje Sawiemsiems dūd sa-kuną walgyti ir sawo Kraują gerti? Iš Tiesės: wislab tai wienat ant Griekū Atleidimo, idant jo

Mylimieji ir Tikintieji šitą brangiū brangiausijį Starbą apturėtu. Dgi tai ir tikroji Tiesā, kuznas, kurs Griekū Atleidimą tikray ir gyway apturėjes; kuriam Pons Kristus per šventąjė Dwašę tikray ir gyway i Szirdi išaukes: Taw tawo Griekai atleisti: tas linksmas; tas pilns Pakajaus, pilns Dziaugimo ir Išganymo; neša kur Griekū Atleidimas czion ir Gywata ir Išganymas yra. Amen.

Kaip Francuzai gerai savo Karaly, Ludwikį šepoliktąjį Smercziop nusūdyjo ir nužawino.

(Pradzia Num. 49.)

Francuzai buwo, kaip anday girdejom, sawo bediwiškame Dukime sawo maloningąjį Karaliu Liudwikį šepoliktąjį daliausiej ant Smerties prasu-dyje, ogi dabar mes pasakosim, kaip šita išgašingoji ir welniškaji Razbojyste išwesta tapusi.

Dienoje 21 Januarijaus 1793, ant puse 9 Nymetij, izenge Sangtėris, birgeliskujū Žalnierū Kaman-diers, i Karaliaus Kalėjima sakydams, kad jis Palie-pimą gawes, jiji ant Žudymo Wietos nulydėti. „Uš gataws esu,“ atsake Ludwikis ir keletą Minutū su sawo Kunigu wiens pašlito. Sawiškis dar Syki ma-tyti, jis ne geide, bet saw ir jiems toki skaudu pas-klusijį Atšisweikinimą išwengti norėjo. Stipreis žing-sneis per Kalėjimo Pleciu žengdams ilipo jis i Wežimą. Tykumas, kaip ant Kapū wisose Ulycziose ši Nyta ponawojo, tiktay Bildejimas Kanulū, pasfuy Karaliaus Wežimo wežamujū, te tape girdetas. Wisš Nacional-Gardistai ant Kojū buwo. Karalus wazo-dams Maldū Kungose šlaite. Ant Ziegoriaus 10 iš-kafo Wežimas ant Žudymo Wietos. Tiese Cisena bey twirtais žingšneis jis Straišneis užzenge ant šwiežey pabudawotosės Kraujo-Lipinės. Keleta Akies Mirk-sneis jis popirm apžwalge Lytwėiką, be Skaitliaus susirinkusyji žmoniū Pulką, potam jis sawo Weidą

nukreipe ant Tiljerijū, savo buvusojo karališkojo Gynenimo. — Kaip Budelei Karalini Kubus nuvilti norėjo, pastūme jis jūs nū savęs šalim ir pastuy savo Sermėgą nusiviltęs taję šalim mete. Wiens Budeliū Pagalbininkis artinos ju Wirwe, jam Kaukas ant Rugaros surišti norėdams — Karalus perpykęs pastojo; ale kaip Kunigs Edgaworts jam primine, kad ir Pons Kristus pakalingay Rankas susirišti davėš, tay jis toktai be Prisištengimo dave nusidūti, o ir ne gynės, kaip jam Plaufai nukirpti tape. Dabar jis surišts, baltu wilnonu Kuzijatu, pilkoms Kelnioms bep baltoms Sztrumpoms arba Žekėmis aprėdytas ant Lipinės Krašto pastojo, Pulkui kalbėti norėdams. Bugnū Bildėjims ant Walandės nutyko. „Francuzai,“ haufe jis aiskiu Balsu, aš mirštu nekaltay. Aš atleidziu wisiems mano Neprieteliams ir labay welyju, kad Francuzije — daugiaus jis ne gawo sakyti, nes Kamandants supykęs pamojo Bugnytojams; Būgnai iš Naujo smarkty bildėti pradėjo ir praneše Karalėnei Marijei Antoanettei, tą žinią, kad ji jau Naslė pastojusi. Budelei nutvėre Karalu, jo Galwa pūle. Samsons, Paryžo wyriausis Budel-Mistras, ję pakešes aplinkui parode. Bjaurus, nezmogifks Linksmybės Riekawimas bey Blowimas aplink Žudymo Wieta pasikele ir nugaršėjo per artimūsus Stogus, ant kuriū Daugybe Zurinczių susirinkusi buvo, toliaus ir toliaus per wiša Paryžą D arti aplink kruwinaję Lentū Lipine Susistojusieje pradėjo bjanrey darytis ir nešwančius Szūkius šūkti. — O kas pirm bey po Karaliaus Žudymo dar per Daugumas Bjaurybju Paryže nusidawe, ak apie tai didzios Knygos, su Pasibaisėjimu Skaitomos, yra prirašytos. Ale Skaitojysis jau ir iš hito Nusidawimo Priežasti šendiniškošos Francuzū o ypacziy Paryžo Nepalaimos supras.

Suirimai katalikiškoj Baznyčioje.

Katiliškielieje Wyslupai prieš tus sawo Žmones, kurie Popiežiaus naujji Wierds Bertaisymą ne nor priimti, skandy Aštrumą išrodo Jie sawo Kunigams yra prisafę, kad hitus Prieštaraucziūsius ne reikiant prie šwentdžės Weczerės prileisti, o jey kur toks Mokitdžis prieš Popiežiaus Brašmanymą priešyjas, tay tas tany iš katiliškay baznytiškošės Draugystės išstumtas ir po Keikimu padūtas. Tokiam ne welyta i Katilikū Baznyčią atšrašti. Jey jis tacziau czion atšradęs, tay jis tany laukan išwarytas, o jey ne galima ji išwaryti, tay Kunigs tur sawo Mišias be laikydams apšistoti, o ir šwentaję Weczerę tol n'išdalyti, kol ans po Keikimu Padūtas Baznyčioje randas.

Szitokiu Budu nusidawe ir katiliškam Gimna-

sijs Mokitojui musū Braunsberkie Mieste, ne toli nū Karaliauczius gulincziame, Ponui Oberlererui Doktor Wollmann. Tasai, norint šep nobažnas ir wiernas Katiliks budams, dėl to tape iš Katilikū Wierds Draugystės išstumtas ir Baznyčioj nū Rozelnyčios atwiray po Keikimu padūtas, kadangi jis n'apšime tikėti ney Gimnastijds Szinilokus mokinti, kad Popiezius wisuczies toks peršwiestas esąs, kad jis nekados Tiesoje trikti ne galis. Szitas Pons Wollmanns sawo Baznyčią mylėdams ir paprasošės Diemo Szlužbds pašgesdams bande Syki Diemo Namus atšankyti. Tds Baznyčios Kunigs patirti gawęs, kad prakeiktas Wollmanns Baznyčioj esąs, apšistojjo sawo Urėdo Pilnawojime ir nušunte Kleknėre pas ji jam prisafydams, kad jis iš Baznyčios atštotu. Jš Bradzids Pons Wollmanns ne norėjo klausyti, ale kaip Kunigs i Drėskamare atštrauke, kaip Wargonai bey Giedojimai nutilo, o ir susirinkusieje Žmones Priežasti patyrę budami, kodėl tas Diemo Szlužbds Trikinimas nusidawęs, ant jo sawo Afis nukreipe, o kifsai jam ir labay rustą Weidą beje ir Kumštę rode: tay jisai ant Galo ne trawodams tikt turėjo atštoti. Lauke už Duriū berods buvo Pulkš Balkunū susibėgęs, kurs Pona Wollmoną darke ir kėšes Ranką prie jo Kuno pridėti, ale czia beweit ir radoši gerš Skaitlius Wallmono Priereliū ir kitū išmintingū Wyrū, kurie anus Ketikelius nulaife.

Ale to ne gana. Katilikifkasis hito Kampe Gre-Wyslupas praše iš musū Pono Ministerio von Mühler, kurs ant Prusijds baznytiškujū Daljū starytas, kad tas Wallmoną iš jo Mokitojū Urėdo prie Gimnastijds nušatytu, kadangi braunsbergiške Gimnastije katilikifka esanti, kurioje pagal stowincziūsiu Derejimūs ir Dawadūs ypacziy Wierds Mokitojū turi Katilikai buti, bet Wollmons iš Katilikū Draugystės išmestas budams jau dabar Katiliks n'esąs. Ale Pons Ministeris atšiliepe, ne galima esant, Wollmoną iš jo Urėdo išmesti, kadangi jis nieko ne nukaltęs. Jis esąs Grcs-Wyslupo priimtas ir jo Mokslas wisuczies pagėrautas. Ką jis iki šiol mokinę tai jis mokinas ir toliaus. Kad dabar katilikifkū Wierds Daljūje Perfektims nusidawęs, tay jut ne Wollmons kaltas esąs. Tasai laikas sawo padaryntajū Kuntraakta, o todėl jis ir stowis sawo Teišbėje, kurioje karališkoji Žemės Wyriausybe, už kiewieno Bruso Teišybe stowėdama, ji apginti turinti.

Ygūs Susipainiawimai yra dėl hito Daljko kitoje Žemėse pasidare, ypacziy Baieriūse o ir Dairkijoje pasidare, kuris Popiezius bey jo Wyslup n'imano ney kaip pergaleti. Bet jeib Senkatilikai kaip dabar išstumtieje Naujinimo Priešininkai walinasi, ne be Baznyčios ir ne be Diemo Žodžio šakymo pasiliktu, tay Žemjū Wyriausybes, o šen b

Wisofia Zinia.

ten ir Miestu Wyresniejie yra jiems tokias katilifikiskas Baznycias ant draugisko Wartosimo padawe, kurios hitoms Wyriausybesms priskauso. Katilifikskieje Kunigai bey Wyskupai berods pries toki Padawima katilifiksujū Baznyciū Sentilifikams i Draug-Wartosima skautia ir priespyjas, ale jiems tai Niefo ne maczija. Kas-zin, kas is to Wiso dar galiausyey bus.

— Wijods Wofietijos Saimas gaus, kiek tirti gaunam, 16taji sio Oktoberio Menesio Berlyne susirinkti.

Francuzū Nedawadas ant kuziskujū Sziepjū.

Wisas Swietas dwyjios, o ir dar dwyjias, kad sime paskutiniam Kare Francuzū kariskios Sziepyš, norint tujū didele Daugybe yra, taip powisam Niekū uštaitisios, beje ir pat ney i Komū isiduti ne bandziosios. Wiena musiske garine Sziepute, Wardu „Augusta“ Kartū isidriso is musū ausrintū Zuriū i šaurines per Widuri francuziskosjo Zeginio perbēgti, o toktai jei jei ir labay pāsiseke, ir Niekš ne galejo ismanyti, kaip toktai galima buvo. Mislyjamu, buvo, kad musū „Augusta“ sawo didziu Greituma toktai ispromyjuši. Francuzams wos tikt pajuntant, ji kaip Pausztis atlekusi ir aniems dar ant Szaudymo ney gatawyte ne prisigatawyjus toji jau ir wēl šalin bumusi. Ale dabar jau zinoma, is ko wislab tai atiseje. Francuzai ney is Tolo ne mislydami, kad kas isidryses, su jeiseis i Karū isiduti, sawo Sziepis ant Karo gatawas ne prilaitē. Cicorini Napoleonui is Rezinū mums Karū prisakius francuziskios Sziepyš ant Zuriū wisay ne prisigatawyjusios isbēgo.

Sziepjū Kanules su sawo Natais arba Lafittais ne kaip reikiant ant Sziepjū Kraštū gulējo bet apatiniame Sziepjū Ruime. Sziepjū Kamandierai gawo Paliepimū su Sziepimis kaip greicziausyey i Jures Swietni ant Gandinimo isbēgti, nēsa ant Zuriū busent Szieso Kanules su Lafittais, is Apaczios šgabenti ir ant jū Wierū pastatyti.

Ale ak Beda! Sziepyš ant Zuriū be budamos Bindū drauge ne turejo, kurieis butu galima buwe bais sunkiases Kanules ausrin uzwinduti, o wienat u Rantomis tai n'ējo. To deliey tai ilgay truko, kol anos Sziepyš su tūm Dalyku i Dawadū parējo. D šitofiu Budu ir daug fitūse Dalykūse ten wisofio Nedawado buvo, beje wos wiertina, francuziskios Sziepyš ney Parako gana drauge ne turejo, jos gawo šitū Karo reikalingiausiaje Brywole nū deniskujū Sziepjū wis po puse Centnerio nusipirkti. Taygi matom, kaip tai didey geray, kad prie musū ypaizyey zalnieriskūse Dalykūse wisur labay astrus Dawadas laikomas.

— Denemarkiskis Karalius yra i Wofietija atkeliawes budams, 26taji Septemberi prie musū Cicoriaus bey Cicorienēs Badū Badūse apsilankes, tiems sawo Garbę isrodyti, o rasi ir dar del kokiū swarbju Dalykū Susnekejima laityti. Taygi mes su Dziangsmu matom, kaip musū Wieszpats Cicorius su sawo galingu Stiprimu sawo Neprietelius pergalejes budams tujū Szirdis potam su sawo Lengwybe ir Szirdingumu pergal, kad pergaletieje Neprieteliei n'ilgay pries ji Napykantoje gal pasilikti.

— Sziose Dienose Baierū wyriausyame Mieste München didelis Surinkimas Sentilifikū laikomas, butent tū Katilikū, kurie prie senojo Katilikū Wieszrōs Dawado nor pasilikti, tai esti, kurie tū naujijū Popieziaus Prasimanyma ne priima, buk jis arba ir koznas kits Popiezius pirm jo buwusiu arba po jo pareisenciū, wien todel, kadangi jis Popiezius esās saw wiens tū šminti turis ir Dwasēs apšweistas esās, lyg kaip koks Praraks arba Apasztals be jokio Apširimo ir Persizurėjimo Diewo Walę zinoti ir apšakyti, ir kad todel wisas Swietas kaltas esās jo Zodziamš tiketi ir jo Prisakymams klausyti. Š šitū Surinkimū yra Diputiertū is wisofiu Zemjū ir Swiero Kraštū susirinkē. Jū Wyriausyey yra uzmanē, ant to stowēti: kad ans Popieziaus Prasimanymas esās powisam pries Rasitū ir pries wisū ifitol buwujijū katilifikšos Wierōs Moskū. Taygi šitie Sentilifikai esā dabar tikriejie Katilikai, bet Popiezius bey wisi jo Wyskupai esā is tikroses Katilikū Wierōs ispūle. — Kas zin kas dar is šitū Susipainawimū katilifikskoj Baznycijoj ant Galo bus.

— Tarp Francuzū Waldono Tjero bey Italijos Karalius randas atwiray majas, ale rasi slapczyey ir didelis Resušenkims. Tjers Francuzijos Saimo is Naujo Francuzijos Waldonu paskirtas ir Prezidentu isšauktas budams, wisū Gyropōs Wieszpatysciū tape pasweikintas, tikt Wiktor Ymanuelio ne! Italiskis Pasuntinys Wersaljes Mieste esās del to paklaustas atsake, buk tai todel ne nusidawē, kadangi Tjers ir Karaliū Wiktor Ymanueli ne pasweikines, tam i Nymo Miestū itraukus. Ale jau ir šey regima, kad Tjers daugiaus ant Popieziaus Pusēs linkes, ne kaip ant Wiktor Ymanuelio. Bet is to atseit, kad Italijos Karalius wis daugiaus prie musū Cicoriaus glaudzias.

— Wofietijos katilifikskieje Wyskupai yra pirm Triumpo Mieste Fulda Susiejima tureje ant Susisnekejimo, tū ben dabar reikiant pries kylancziūsius Pasipriesyjimus pries Popieziaus Neklajūjimo Prasimanyma weikti. Kū jie czionaw susnekeje, tai Swietui dar ne zinoma. Bet Miestas Fulda gul waka-

rimioj Wokietijoj prusiškoje Prowincioje Kurhessen, mūsų Kortgnygėse ant 5 tofės Kortōs, kur Prūsija gel-tonay parwūta randas, ant Kairės Pusės.

— Iš Italijos kaip ir iš Wengrū (arba Ungarū) Žemės mums pareit žinia, kad tenay ši Met Laukū Waisiei menkay užtikę, o todėl prie mūsų Jawai dabar tokią aukštą Prefią tur.

Atsiliepinimai.

Prieteliui Mikeliui Smalėjui, kurs man iš Miesto Königschütte dėl Kortgnygiū atrasęs, ašatsiliep ju, kad jis man gal per Žmofėjimą ant Pusto 10 Egr. atsiusti, ale ant Kortōs su Piningais drauge idūtosios sawo tikrą Adresą aiškies užrašyti, arba aiškies pajasyti, kur ji Pusta s galės surasti; tay jis sawo Kortgnyges gaus ir ne priwalys už tases ney jokiū Pustpiningiū užmofėti.

Preke Karaliauczuje 7. Oktoberi.

Ant Turgaus Jawū menkay pareit. Kwieciei 95—105 Egr. Rugiei 55—62 Egr. Miežiei, did., 40—52 Egr. Miežiei, mai., 40—52 Egr. Awijos 25—32 Egr. Žirniei, rain., 60—70 Egr. Žirniei, balt., 55—60 Egr. Rozputes 25—32 Egr. Sziens 24—26 Egr. už Cent. Sziandai 14—15 Egr. Swiektas 10—11 Egr. už Swarg. Kiaupiei 7½ Egr. Mandelis.

Apfahimai.

Wis iš Wien nusidūdąs Aukštyn-ėjimas Geležies Prekiū Szlezingės, Westphaliū bey Reino Žemjū Fabrikėse mus primercia, kad mes ir sawo Prektas už Geleži kaip ir už wisus Geležies Taworus turim paaukštinti, o todėl mes nū dabar Sztangū Geleži ne galim be 1½ Egr. ant Swaro pardūti.

Tilžėje, Septemberio Mėnesyje 1871.

Ferd. Kühn. Joh. Ferd. Meyer. Karl Deskau. Math. Wallner. August Gruber. Höltke et Borr-mann. J. Kestadt. Wilh. Broschell. Karl Man-leitner.

Daugiaus ne kaip 200 Stukiū Milū, Bukskings bey Ceikiū Persiwilkimo (arba wiršutinoms) Sermė-goms, tarp kuriū ir gerasis driutasis zalnieriškasis Milas.

Daugybe Jopū ir žieminiū Manteliū. Daugybe Ceikiū Kleidoms, kaip ir daug titū Daiktū urės ši Rudenį prie manes pigiey išpardūti tapti.

Audziamujū Bumbuliū prie manes wisados pigiey gaunama, o aš ir tikt geriausū Bumbuliū te prilaikau. Už todėl meldziū ant mano Wardo padaboti.

Num. 12. **Karl Kufath.** Num. 12.

Tilžėje 4tame Bute nū Notufės.

Num. 72. Wokietziū Ulyczioj Num. 72.

Bute Pono Bruder

Aptėiktas Pardawimas bey Gatpada Kiemū Žmonėms, Bajnyčia bey Gatpados Ruimę, tam

tris Stubas pridėdams, ėsmi labay pabidines ir ant pamėgstancio bey ruimingo Ušsilaišymo Kiemū Žmo-nėms itaisęs Dgi prie manes randas ir Talspōs ant ant Dwaro bey Staldūse.

Uš pajadu gerū Taworū už pigiaustias Prefes kaip ir greitę bey meilingę Pasluzųžymia.

Tilžėje, Otto Kallat,

Num. 72. Wokietziū Ulyczioj Num. 72.

Bute Pono Bruder

Uš šiūm Apsakymu žinoma darau, kad aš ir šime Me-te wėl wisose didziose Fabrikėse Wokietijos esu buwęs, ir, norint šep wisi Taworai ne menkay brangyn ėję, tacziau man dar passėke labay pigiey išpirkti. Už todėl prisilau, kaip ėpacziey pagirtinū Daiktū:

didey gerū tikrū melynū Milū,
didey gerū tikrū melynū Difel,
tikray gera zalnieriškā Milā,
labay puikū Multun Pasiwilkimo Kuzams,
tikray gera melynā Multun Marškiniams,
dwiilinkay apdrukawoto Ceikio Sziurštams,
geriausū drukawotū Kartunū,
naujū Bumbulės Skepētū,
naujū didey gerū tamsmelynū Stippeskepētū,
naujū pus-silkiniū Galmōs bey Kalko Skepētū,
apdrukawotū Kamelutū.

Namiej austū marškoniū Inkratū Patalams.

Namiej austū marškoniū išilgay ir štersay dryzūtū arba werpeliūtū Užwalkū,

kaip ir wisokiū titū Taworū dar už senases ėpacziey pigesės Prektas.

Kaipėdoj Oktoberio Mėnesyj.

Otto Meyer,

Fridrich Wilhelm Ulyczioj Num. 21 22.

Didey pigiey ir geray!

Lytaus Szirmū, Gumykurpiū, Szoliū, kaip ir wisokiū wilnoniū Daiktū, Szirting, Audimū, gatawū Skalbiniū, kaip antay Marškiniū, Heltkiū ir t. t. wisokiū Suwimo Daiktū, kaipantay: silkiniū bey kapiniū Siulū, Bumbulės, mezzgamū bey cėphyrinū Wilnū, kaip ir wisokiū titū Daiktū didelē Jopostā ant Iššlyrimo pristulo

S. Blumenthal junior, Tilžėje,
Wokietziū Ulyczioj Num. 14, ties Westerio Aptekā